

BARCELONA 13 DE SETEMBRE DE 1891.

CONTRA LA PORNOGRAFÍA

Desde que á Bélgica s' han dictat sérias ordes per privar que traspasse sa frontera francesa l' esferehidor cúmul de publicacions pornogràfiques que surten diariament de las premsas de Paris, lo públich sensat s' ha decidit á sortir de son quietisme, allistantse ab gran resolució en las filas que recluta la premsa conexedora dels sagrats respectes que 's deuen á la moral.

A Paris mateix s' ha fundat baix los auspicis del senador Mr. Berenger una lliga composta d' homes que s' obligan á perseguir la pornografia en totas sas formas y á influir en los poders públics per obligarlos á demanarla devant dels Tribunals de justicia. Per altra part s' ha format altra lliga de pacífichs caps de casa que s' imposan la obligació de no comprar més los diaris en los punts de venda hont hi hagi exposadas imatjes llicenciosas. Afegéxis á aquestos síntomas tranquilisadors las ordes donadas per las autoritats francesas á tots sos agents per perseguir aquesta mena de publicacions y tindrem un quadro acabat del moviment resolt y reactiu

ab que la part sana d' una societat gangrenada s' oposa á sa total podridura.

No hi ha dupte que son bons síntomas. Lo Paris rialler, sensual, desbocadament progressiu, irreligiós y *fin de siècle*, porta dins son cos malejat sa propia medicina com passa á molts bestiolas verinosas, y 'l bon exemple que ara 'ns dona desde 'l cim de la civilització moderníssima retentirá, com es natural, en los més apartats extrems de totas las nacions que en la Fransa s' enmirallan, per la mateixa rahó ab que diariament copian sos capritxos y sas execracions.

La qüestió de la pornografia no pot de cap manera involucrar-se ab la qüestió del art, com pretén l' element bohemí dels escriptors francesos. Diuen que tot pot dirse mentres resplandeixi 'l talent y l' *esprit* del qui ho diu, y que es impossible precisar ahont acaba l' art y ahont comensa la pornografia.

Nosaltres no volém discutirho perque creyém que son qüestions aquestas que pot fallarlas en primera instancia lo bon sentit del pare de familia més llech en materias artísticas y literarias. Presentéuli una d' aquexas láminas qu' avuy son venudas impunement als joves inexperts que ramblejan á totas horas, presentéu al pare de familia un d' aquells folletos indecents que s' oferexen á sota má en los cafés y demás establiments públics, á

ciencia y paciencia, moltes vegades, dels agents de policia, y sentiréu pronunciar contra l'axám d'obscenitats que avuy per totes bandes nos enrotlla, la condemnació més categórica.

Y véus aquí ab lo senzill é il·literat criteri del modest pare de familia dilucidat lo gran problema del art per l'art en son extrém més pernicios de la pornografia. A vosaltres, demócratas d'arrel y soca, homes quin criteri ha nascut com la llum del xoch revolucionari del *demos* ab la roca cantelluda de la aristocràcia opressora, adoradors fins al fanatisme del sufragi popular, una de las gloriosas conquistas de nostres temps, á vosaltres vos proposém la solució del problema y, certament, que no podéu rebutjarla.

No 'l proposém nosaltres, es lo crítich francés Sarcey qui parla. Fórmis un jurat compost de pares de familia ó de gent que's trobi en edat y condicions de serho. ¿Voléu una bona concessió? fins suprimirém lo fiscal: la sola inspecció de la obra denunciada será sa acusació més eloqüent. En cambi pot informar un advocat que invoqui ab raudals de eloqüencia los drets sagrats del pensament y del art. Després preguntéu al jurat quin es son judici sobre aquella obra. Es ben segur que no trigaria á pronunciarse per unanimitat lo fallo condemnatori y que, ab algunas sentencias semblants seguidas de multas y presons, acabaria la rassa abominable dels autors que fan del vici son medi de subsistencia y fins la font de bonas ganancias.

En resúm, la pornografia s'ha propagat tant en aquestos últims temps, que s'imposa y convindria extendre y accentuar la reacció que comensa á notarse. A la premsa, no contaminada, pertoca lo primer lloch al combatre-la; després á la acció de la gent sensata organisantse en lligas com la de Paris y ab una propaganda intransigent.

No 'ns espantin los medis. Recordem que á Fransa lo mateix Jules Simon ha demanat que's restableixi la prévia censura ab aquest objecte.—E. M. B.

REGIONALISME ARTISTICH

À PROPOSIT DEL MUSEU DE REPRODUCCIONS

Jo he tingut sempre com una grossa calamitat la epidèmia d'artificialisme que en aquell segle, mal anomenat de Renaxement, com un mal ayre, corsecá totes las entitats naturals de la nostra terra, é inoculá en llurs venas un microbi que avuy, al cap de tant temps, hi destila encare 'l verí que las taca, si no las neula y colltòrsa.

Aqueix artificialisme en tot, nos dugué en l'art una mena de receptas capassas de fer naixer la obra artística per tot arreu; per tots los climas y llocs de la terra, segons deyan los sabis que havían tingut lo lluch suficient pera fer destilar á llur cervell aqueixa mena de remey universal, aqueix *especific* *portentós* que durant tants anys ressecá 'l magí y 'l geni, convertintlos en motllo que donava sempre la mateixa forma.

Aqueixa fórmula *a priori* del art, doná per resultat un art cosmopolita, feu á l'obra artística independent de qui la fa y de qui la contempla; de la rassa, del moment historich y de la regió; un art deslligat del present y del passat; momia encatronada tant com la fórmula académica que l'engendrava.

Axó fou en lo període álgit de la malaltia.

Avuy de la pesta d'artificialisme 'n patexen encare, per sort malestruga, sens fi de membres del organisme social; mes l'art, grat sia á Deu, se 'n ha curat per sempre.

No queda ja qui hi cregui en aquelles retóricas que per tot donan reglas, y tantost en los reconets de las academias s'hi trovará algú desitjós de tornar á las escolas aquell ditxós Vignola que tant temps hi exercí la dictadura.

Avuy la Estética s'en va per altrás vias.

Com tantas altrás ciencias, cansada de volar pels nuvols, ha baixat al nivell de terra pera cercarhi, fent anatomia de las obras d'art, la verdadera naturalesa de la obra artística, lo ayre necessari pera sa producció y fins lo criteri pera determinar la bondat de sos esplets.

Y la obra d'art ha aparegut no com una cosa absoluta y deslligada.

Se la ha vist germana de las altrás del mateix artista, parenta de las obras d'un esvart que l'antecedia y la segueix; que no era deguda á una individualitat aislada, sino que era filla, per una evolució contínua, de las obras del passat, de costums que han rodejat son bressol, del ayre de la terra, del clima, del terreny, de la rassa; filla del artista y de sos conciutadans, del que la forja y dels que l'han contemplada, síntesis de tot, meravellós resumen de tan complicadissims organismes.

Distingit axís millor lo absolut de lo relatiu, baixada la Estética dels nuvols del ideal, s'ha trovat, potser ab menys ampulositat de principis, ab menys altissonant luxu científich; mes en cambi s'ha trobat mes certa, mes real; ha dextat de viurer als nuvols per passar á viurer á la terra.

Com á primera consecuencia de sos estudis, n'ha

tret una veritat, si ignorada fins llavors per lo alt filosofisme, sabuda y probada cent vegadas per la historia del art y que es la base de lo que aném á dir, á proposit del naxent museu de reproduccions artísticas, en bon hora iniciat per l'Excelentíssim Ajuntament de Barcelona.

Y es que la obra artística es tota al revés de lo que engendravan aquellas fórmulas cosmopolitas; que no n'hi ha prou de medir lo parthenón, la obra capdal de la arquitectura helénica, y trasportar assí y allá aquella sublim concepció del art grech, pera tenir la mes capdal de las obras artísticas, porque aquesta ve determinada per l'element históric, variable en lo temps y en l'espai com ab concisa frase ho ha dit en Taine: La obra d'art ve determinada per un conjunt que es l'estat general del esperit y las costums que la rodejan.

Axó, que ve á dirnos que l'art es essencialment regionalista, ve també á sentar lo parentiu necessari entre las obras d'avuy y las de la avior, igual que las costums son necessariament parentas de las que ja passaren.

Aqueix enllás entre l'art d'avuy y l'd'ahir, entre l'estudi artístich y l'arqueològich, ve á fer dels museus lo verdader lloch d'estudi de las arts, sobre tot y primer que tot del art menys individual, diguemho axís, la arquitectura.

En ells ha de poder estudiarhi l'artista la evolució de la forma en la historia, pera trovar la que avuy ha de expressar nostre complicat sistema constructor y nostra encara mes complicada vida social.

Per axó un museu ha de esser essencialment regionalista, sobre tot un museu de reproduccions, que per la llibertat de elecció que te, pot caurer mes facilment en lo cosmopolitisme artístich, déixas d'aquella enfermetat de que parlavam.

Ja fa temps que, mogut per exas ideas, un amich nostre, desde las planas de *La Renaixensa*, senyalava las obras capdals de nostra terra que podían, reproduhidas en lo Palau de la Industria, constituhir un museu d'art, ahont podriam cercarhi las llevors d'una escola moderna catalana, de la mateixa nissaga d'aquellas que crearen nostres claustres romanichs y nostras catedrals góticas, continuant axís la evolució rompuda pel Renaxement y adaptant aquella manera especial de sentir de nostre art en totas las épocas artísticas, á crear un art fill del nostre segle y representació del sens fi d'avensos fets en la estructura constructiva, en los materials, en la execució de tota mena d'obras y que á la volta simbolisés la complicada estructura del home moral en la nostra época.

Jo'm figuro lo que fora un museu de reproduccions catalá, fet segons aquest criteri.

Després de contemplar reproduccions en vuydat, en dibuix ó en fotografia, de ben escullits exemplars de las obras de las antigas civilizacions orientals y de la civilisació egipcía, mare de las del Mediterrani, y de veurer las obras gregas, orígens primers de la forma artística en Europa, 'ns trovariam en mitj de reproduccions de lo mes granat de las obras romanas, no mancanthi las de Catalunya, que representan la primera llevor d'art aquí plantada.

Allí hi podriam véurehi reproduccions del arch de

Bará, del sepulcre preciosíssim de Favara, las restauracions ja fetas dels temples romans de Barcelona y Vich, sens prescindir de dibuxos de mosaichs, arreu escampats, y de fotografias de tantas obras que recordan lo colossal imperi.

Després de Roma, després de la llevor ja plantada, podriam veurer com l'art germina, adaptantse á la *temperatura moral*, usant las paraulas de 'n Taine, que regna en nostra terra.

Poca cosa hi hauria dels jorns del génessis del art romanich. Quatre trossos assí y allí escampats, formant part d'obras dels segles ix y x, recordarian lo que dongué la arquitectura del poble wissigot.

Mes després ¡quinas rengleras no's podrian formar ab lo abundantíssim esplet de la llevor romana!

Las obras d'ayre bissantí del segle ix, com la esglesia de Sant Miquel, de Tarrasa, que recorda la influencia franca; las pobras esglesias del segle x, prelu di de la forma d'aquell art romanich del segle xi, que desde 'l Canigó á Ripoll ompla las valls y las montanyas del Pirineu; aquell sens fi de claustres, desde 'l pobríssim de la Pobla de Lillet; desde 'l fexuch de Sant Benet de Bages fins als de Ripoll, Sant Cugat del Vallés, l'Estany, y tants d'altres escampats per las vessants de nostras montanyas. Podrian després posarhi aquellas obras que senyalan ja una forma menys pirenaica, mes avansada ja en los segles, com las Seus de Lleyda y Tarragona, com los temples monacals de Poblet y Santa Creus; com la parroquia de Santa María de Besalú, fent veurehi, sobre tot, los senyals de la influencia arábica del segle xii, tan marcada en las esglesias de Porqueras, Pedret, en los banys jueus de Girona y Palma de Mallorca; com en los detalls del claustres de la Seu de Tarragona, y en tantas obras de la Catalunya nova.

Trovariam després las obras de transició ogival com los claustres de Poblet, Vallbona de las Monjas y 'l de la Seu de Tarragona, pera anar á parar á las obras ogivals y seguir altra volta la evolució del art fins al segle xvi, pera estudiar la influencia del renaixement clássich.

Axís, al costat d'aquest museu de lo de casa, podria posarshi lo bo y millor del art bisantí y del art arábich; quelcom de la arquitectura románica d'Asturias, Castilla y Fransa, tipos ben escullits de la arquitectura ogival forastera; obras d'aquel art muzárabe, tan tipich del centre d'Espanya, lo bo y millor de per tot pera ajudar á la comparació y estudi; pera tenir á la ma las fonts d'ahont venen las ayguas que 's barrejan ab las nostras y cambian son color y son gust y engendran novas rihudas que hu omplenan. Y axó que dich de la arquitectura podria dirse de totas las arts decorativas.

Axís un museu de reproduccions, fet ab rigurós método científich, ordenat com un museu d'istoria natural, seria, á la vegada que un gran auxiliar dels estudis histórichs, un fonament segur per crear la teoria de nostre art y una doll abundosa de novas creacions que resucitarían la escola catalana, ofegada avuy per l'allau cosmopolita d'obras artísticas.

¿Es aquest lo criteri que regna en lo Museu de Reproduccions de Barcelona? No ho creurá pas qui 'l visiti.

Al costat del claustre de Sant Cugat del Vallés y de una creu gòtica de Sant Martí de Provencals, que junt ab alguns grabats y fotografias son lo únich catalá del museu, s' hi han colocat sens fi d' objectes portats de tots los recons d' Europa, sens que s' hi vegi un plan en la adquisició ni en la colocació dels mateixos.

Aquí, unas quantas reproduccions de medallas; mes enllá una prehuada colecció de ferros barrochs y del renaixement, en sa major part; mes ensá quatre obras capdals de la escultura grega y romana; aquí una collecció de vidres venecians; uns quants mobles; allí alguns ferros arabichs; tot obras capdals si 's vol, tot obras bellíssimas del art d' Alemanya, d' Italia ó de Fransa, mes que á res portan pera qui en las obras d' art hi busca quelcom mes que un motiu de decoració que aplicar, pera sortir del pas, en un projecte d' obra d' art moderna.

Jo no entench que un museu cosmopolita vingui á treurens d' aquesta mena de llims en que passa l' art la convalecencia de la pesta d' artificialisme de que suara parlavam.

Lo museu de reproduccions es una gran esperansa pera 'l pervindre, si 's torna primer que tot catalá; si dexta aquest ayre de museu d' aficionat rich que li dona la falta de plan en la adquisició d' obras, si 's dona d' aquí endavant mes importancia en reproduhir las d' aquí que no en comprar las de fora; si 's fa, en una paraula, lo museu de reproduccions, com lo que seria un museu arqueologic h complert del art de la terra.

No ignoro lo sens fi de dificultats prácticas que surten al voler reproduhir las obras catalanas y la facilitat d' adquirir las que produeix la industria estrangera; mes aquexas dificultats, imposibles de vencer, quaranta anys enrera, ho son avuy ab relativa facilitat.

Tenim associacions d' excursions que per amor al art y á la pátria han arreplegat sens fi de noticias aprofitables, y en ellas hi ha un jovent entusiasmat de sobras.

Ordenant y ampliant los treballs de las matexas podrian obtenirse aplechs de fotografias, plans y dibuxos. Tenim una escola d' arquitectura, en quin reglament se senyalan las excursions com á medi d' estudi, excursions que no 's fan perque fa temps que ningú 's recorda de subvencionarlas. Aquexas excursions que en altre temps donaren importants dibuxos de Poblet, del monastir de Vilabertran, del arch de Bará, y de sens fi d' altres, podria avuy proporcionar al museu reproduccions de lo mes capdal de Catalunya, tal com ho feya abans la escola d' arquitectura de Madrid y ho fan moltes de las escolas estrangeras.

Tenim Exposicions de Bellas Arts, ahon podrian oferrir-se premis pera projectes de restauració de tantas d' obras, com cada jorn enruna lo salvajisme ignorant y savi de nostre segle.

Tot axó estudiat, be podria realisar-se ab lo que 's gasta viatjant per l' estranjer, espigolant á la bona de Deu, obras d' art pera nostre museu de reproduccions.

Jo entench que tot axó y molt mes podria donar la nostra terra, tan avansada avuy en los estudis historichs, y que axó deuria ser lo digne coronament en lo

terreno arqueologic y artistic h, de la exuberant renaxensa que ha fet conexerns á nosaltres matexos, després de tants anys d' anar disfressats pel mon, á la estrangera. Lo profit que d' axó treuria l' art regional, avuy tot just conegut á casa per alguns, é ignorat completament á fora, no hem pas de dirho.

Ullprés fa temps per l' art de Catalunya, he aduhit totas aquestas rahons en mon afany de veurer aviat á Barcelona un museu de debó, que en res s' assemblés á aquells museus arqueologichs nacionals de Madrid, ahont, á correcuyta, s' hi pot passar, planyentse no mes de lo que hi manca.

Prénguinne lo que 'n vulguin, los qui están destinats á durho á bon terme.

JOSEPH PUIG Y CADAFALEGH.

BREU PARLAMENT

Del Vicepresident del Jurat calificador en la festa de distribució de premis del Certámen Literari d' Olot, celebrat lo dia 6 del corrent.

SENYORAS: SENYORS:

He de comensar encomanatme á vostra indulgencia. Y no per vana fórmula: que 'l mareig del viatge, no massa curt y ara mateix acabat, me fa mes bo pel descans que per las emocions d' un discurs. Ademés, un altre títol ha de franquejar-me vostra bondat: Aquest lloch, que ab tanta indignitat ocupo, y 'l compromís de parlar que á sobre 'm posa, ni 'ls he cercat ni 'ls hauria acceptat; m' han vingut al damunt per virtut d' una circumstancia ben sensible. Lo distingit Mestre en Gay Saber y reputadíssim escriptor catalanista don Joaquim Riera y Bertrán, President d' aquest Jurat, era qui havia de seurer en aquesta cadira, y fer sentir desde ella sa veu eloqüent y autorisadíssima. No ha pogut; y heus aquí la rahó de vostre desengany y dels meus apuros.

Una cosa, no obstant, m' encoratja, ademés de vostra benevolencia, y es la consideració de que tals son la naturalesa y caràcter de las solemnitats literarias que com la present, á Catalunya, desde alguns anys se celebran, que axís escau en aquest lloch la verba melódica y arrebatadora del esperit que inflama 'l foch sagrat de la inspiració, com la veu aspra, pero resolta, del qui es soldat ardorós de la propia idea que nostra poesia porta, damunt de sas alas d' or, á volar per las regions de la gloria y de la celebritat.

Perque, senyors ¿qué son en definitiva aquets certámens literaris que las associacions catalanistas de tant en tant celebran? ¿Qué signifiquen exos bellíssims esbarjos del esperit? ¿Qué es, qué significa aquest acte solemne que ara aquí 's celebra?

Jo llegexo vostre cartell-convocatoria, y 'l trobo que está escrit en nostra llengua, y veig que 's solicita, que s' exigeix, la llengua maternal en la composició de las obras artísticas que pel premi lluyten. Jo veig que s' ofereixen palmas y llores als qui mes be canten las glorias de Catalunya, l' honor d' aquesta comarca, á sos héroes, á sas llegendas, als sentiments de sos fills, á las hermosuras de son marvellós territori.

Més, cumplint la meua tasca de individu del Jurat, jo he vist esgranarse per las mevas mans tot un seguit de creacions literarias, y en ellas enaltida la llengua dels catalans, abrillantadas las glorias de Catalunya, ponderada sa historia, sublimat l' amor á ella, plangudas sas desgracias y proclamadas sas novas aspiracions. Resseguexen mos esguarts la sala tant elegant d' aquet teatre y la veig artísticament vestida dels colors de Catalunya, quinas senyeras gallardament en son recinte onejan; miro, senyoras y senyors, á vostres pensaments y á vostre cor, y per tot sento aquesta mateixa alenada de patriotisme, per tot veig regnarhi esplendorosa la majestat del amor á Catalunya... tot me diu que aquest Certámen es, ensemps que una solemnitat artística, un crit d' amor á Catalunya, una veu d' esperansa que sos fills li envían, un palench en que lluytan garbosament los sentiments d' amor á la pàtria, de fe en sos destins, y de coratje per encaminarli. Y axó, senyors, ja es terreno propi, per qui com jo no sent, després del amor á Deu, que ab la vida casi m' infundí l' alé de una mare, amor mes gran que l' amor á Catalunya, ni te en son cervell pensament mes ficso y dominador que 'l de salvarla de la subjecció que la encongeix y afronta.

Sí, senyors, aquets certámens catalanistas, aquest acte que ara aquí celebrém, son una fervorosa y magnífica proclamació del dret á la vida que te la llengua de nostra terra, y una calorosa protesta contra 'l jou de servitut y d' ignominia ab que odiosas imposicions la endogalan. ¿Qué, donchs, te d' estrany que aquestas solemnitats alegren y entussiasmen als fills amorosos de la pàtria catalana?

Ah, senyors! n' hem de sofrir tantas de befas, los qui estimém nostra llengua, en la vida de ciutadans del Estat espanyoll

Tot just vinguts á la vida, posém nostres peus en la escola, aném á nodrir nostre esperit per medi de la paraula, verb de la fecundant idea, y aquesta paraula te so de forastera en nostras orelles, avesadas al dols parlar de nostras mares; y si d' aquest preteném valernos, ve, senyors, la llei, una llei inícu del Estat en que vivim y á qui pagué, á arrencarnos de la boca l' idioma estimadíssim de nostra familia. Després aném davant dels tribunals de justicia, y magistrats ó jutjés forasters, tal vegada 'ns injurien ó 'ns insulten, perque volém parlar la llengua en que mellor sabém expressarnos. Volém otorgar nostra darrera voluntat y hem de ferho també en llengua castellana que, puix no conexém prou, no sabém fins á quin punt expressará nostra voluntat. Aném á qualsevol oficina, y un senyor ab la ploma darrera de la orella, y caragolant cigarros, que tots pagué, se 'ns treurá pot ser del davant á fastichs, perque no li parlém en castellá. ¿Que més? Aném á una oficina de telégrafos, y posarém un telegrama en xino, sense cap protesta; pero tractarém de posarlo en catalá y vindrá la llei á dirnos que está prohibit l' us de la llengua catalana.

Ah, senyors! es que 'ls catalans som los párias de la Nació Espanyola? Es que som botí de guerra; es que som aprensió d' una conquesta: es que som esclaus d' alguna rassa poderosa?

Ah, no: Catalunya no ha sigut pas conquistada pels

castellans. ¿Cóm, si Catalunya, en sos bons temps, conquistava un regne y 'l regalava á Castella?

Nostra pàtria s' uni á Castella fent capitols matrimoniais, en que quedavan á salvo sa dignitat y sos interessos. En mala hora fou tracte de bona llei: la injuria, l' escarni y la fuetada foren premi de sa bona fé y de la nota de poble de eminent sentit práctic ab que per son acte la galardoná la Historia. Que vingueren nous temps, y Catalunya, sempre noble, s' aplegá sots las banderas del dret y de la llealtat. ¡Pobra pàtria! las hordas de Felip V, prompte s' afartaren de venjança en lo cos exánime de la heróica Catalunya. Y aquí comensá 'l Calvari de son honor y de sas institucions.

Sa llengua, tant nacional com qualsevol altra, llengua riquíssima en que foren escrits monuments de saviesa y d' hermosura eterna; en que 's redactaren constitucions y codichs, spill del mon modern; en que ara s' han escrit obras de gran valia que corren triomfantas tota la Europa; llengua que 'ls savis de las mes llunyanas regions estudian y alaban; llengua tant culta que en Mendez Pelayo hi ha parlat en ocasió solemníssima; tant suau y rica que s' hi han escrit deliquis del amor místich tant sublimes com los de Sant Joan de la Creu y Fra Lluís de Leon; tant valenta, profunda y enérgica, que hi ha escrit sas xarbotadas de inspiració shakespeariana, en Guimerá, y tant moderna que espressa, mes fielment que cap altra, las finas observacions de 'n Pin y Soler, y las reflexions fondíssimas de 'n Narcís Oller; aquesta llengua que es la de nostres pares, la de nostres amors, la de nostres pensaments, es vilment proscripita de la vida del Estat de que 'ns diuen que 'ls fills de Catalunya som ciutadans.

Y com la llengua, es proscrip nostre Dret, pendent d' una sentència fatal que nostras no llunyanas energías no feren sino suspendrer. Y com nostre Dret, está proscripita y falsificada, en las escolas oficials, nostra historia, á qui 's concedex un mal racó, y encara befantla y ridicolisantla á voltas, havent de repetir los noys catalans, en la cátedra, que foren *rebeldes* nostres gloriosos passats, quan ab inusitat y venerable heroisme se sacrificaren en 1714: que fou la de Bailén, la primera batalla que 'ls espanyols guanyaren á las armas francesas, com si no hi hagués de primer la gloria del Bruch, y axis per l' istil un sens fi de disbarats, que no sols son oprobí de la nostra pàtria, sinó falsejament de la tendra inteligencia del estudiant.

Veusaquí perque es tant agradable als cors amants de Catalunya, venir á eixas festas: perque en ellas s' ensalsa aquesta santa llengua tant vilipendiada, s' honora aquest dret que se 'ns roba, y 's canta aquesta historia tan falsejada. Perque en ellas munta del cor, primer un crit d' indignació y de vergonya, y després la trompa del combat y un accent de confiança. Perque aquí l' enteniment se convens de la necessitat de la lluyta per la pàtria, y 'l cor se sent empengut á lliurarla de tanta ignominia.

Y axó, es, senyors, tant necessari, que ab la actual manera de viure de nostra Catalunya no sols es trepitjada sa dignitat y ofesos sos sentiments y deprimits sos interessos, sino que de seguir en tal posició acompararém al poble castellá, á no tardar, á la ruína en

que de temps gemega. Governat-lo timó del Estat per mans de discursayres y advocats, ignorants dels vers interessos del Estat, y sabuts solament en teorias de francesos y d'alemanys, aquí inaplicables, los mes sagrats interessos del poble van per terra: Es impune-ment desprestigiada la religió, es ofesa sense càstich la moralitat, lo desvergonyiment se passeja descarat y lliure per carrers y plassas, crida en las tribunas y trau baba corruptora en la premsa. Las fonts de vida van assecantse: La agricultura es aclaparada d'impos- tos; la industria y 'l comers tenen á cada moment una mortal trontollada ab los tractats de comers, la ciencia 's ven ó 's regala; la justicia... no es cap modelo; y l'Estat anca-rossegant, va fent son camí, cada dia mes entrampat, y amenassant tirarnos d'un colp pel camí de la bancarrota mes complerta.

Tal es, senyors, lo trist estat de cosas á que ha quedat reduhida nostra patria á mes alts destins cridada per la Providencia. Y contra aquest estat de cosas venen á protestar aquestas solemnitats patrióticas: aquets certámens catalanistas.

Y no 's diga, senyors, que, segons aquestas rahons, nostra causa entranya un extremat egoisme, justifica- dor dels *piropos* que desde Madrid nos regalan, no. Nosaltres no tenim cap solidaritat d'interés ab lo Mitjdia de Fransa, y lluytem al costat dels provensals y dels fills del Llenguadoch en sa campanya per la restauració de sas llenguas; cap comunitat nos lliga ab los flamenchs y ab ells celebrém los triomfs de son idioma y 'ns planyém del jou que encara l' avergo- nyeix y entrebanca; y també assistex nostre esprit á las grans batallas del poble irlandés per la llibertat de sa terra, á las reaccions dels tcheques, á las opres- sions dels grechs que sota 'l jou de Turquia suspiran per la patria; y vaga nostre pensament per las ombras tristas y may aclaridas dels camps de la desgraciada Polonia. Y es, senyors, que creyém que aquí com fora d'aquí son una tiranía insoporable, contraria á totes las lleys de la naturalesa y del progrés de la civilisa- ció, aquestas esclavituts de pobles y de rassas.

Mes, fixeuvos en que aquesta mateixa lleugera enu- meració prova que no som sols los catalanistas en cridar y en móurens contra aquesta tiranía; satisfeta la desenfrenada ambició de llibertats individuals, s'ado- nan las societats de que li falta á la llibertat, per te- nir al mon un domini efectiu, la destrucció dels esclav- atjes que sobre de las colectivitats pesan; y per tots los payssos d'Europa s' aixeca, ara de baix en baix, demá segurament poderós, un crit de protesta contra tals subjeccions. Y es que 's va acostant la hora d' entrar en lluyta lo dret á la vida de las entitats natu- rals, fillas del voler de Deu y del cisell de la Historia, contra 'ls artificialismes dels Estats unificadors.

Tals son las ideas y 'ls sentiments que simbolisan aquestas festas literarias. Y puix que nostre poble hi acut ab entussiasme, podem esperar que quan sone la hora de la Providencia, Catalunya sabrá redimirse del jou ab que la han endogalada.

De segur que vosaltres sentiú mes forta que ningú aquesta embransida del patriotisme catalá. Vosaltres bellas olotinas que teniu escampadas á tot arreu la fama d'esser altar y trono de las virtuts y sentiments

que á la dona catalana dignifican, no voldreu pas de- xar incomplerta la gran missió que en la obra de la redempció de la pátria vos pertoca. En vostra vária influencia d' esposas, de mares, de fillas, possehiu una forsa incontrastable poseula, donchs, al servey de la dignitat de Catalunya!

Y vosaltres olotins, que atresorant en grau superior las virtuts honor dels catalans, heu fet d'aquesta pla- na d'Ambás un espléndit verger d' encantadora her- mosura y de producció riquíssima; que heu donat á la industria fonts abundants; que teniu en vostra historia fets brillantíssims y noms dels mes ilustres; que avuy honráu ab vostre concurs las lletras, las arts y las ciencias de Catalunya, avivéu cada dia mes l'amor á aquesta pátria, esforceuvos en comprendre la extensió dels afronts qqe pateix, que axís creixerá en vosaltres l'ardor per llibertarla 'n. Veniuhí á la lluyta que 's comensa: Lluyta per Deu, á qui la impietat vol traurer de la vida social; lluyta per Catalunya, á qui 'l cen- tralisme absorvent vol esborrar del Mapa de la terra!

HE DIT.

IN LOCUM REFUGII...

I

Amors del cel van y venen
De Nazareth en la casa.....
¡Jesús, María, Juseph,
Un reconet per posada!

Sobre 'l bancal ajupit,
Treballa que mes treballa,
D'un llantó á la llum groguenca
Sent Juseph fusterejava.

Sullá la Verge María
Tot sarzint son fill esguarda;
Ullades que fa á Jesús,
A son espós les trallada.

Ranet dels peus de la Verge,
Sobre un muntet de burballes,
Ab talladures de llenya
Lo nin Deu juguetejava.

Té l'ull fix en les estrelles
Com si son ser li membrasen;
Y embadalit juga, juga,
De sos jochs sens adornarsen.

Dos llistons en creu ajusta,
Dos llistons en creu enclava,
Y al clavarlos se fería,
Y la creu en sanch mullava.

Del front ungit de Juseph
Dolces gotes ne regalan,
Y en copa d'or y d'esmalts
Un serafí les empara:

Ixen del cor de la Verje

Quexes d'amor destillades,
Boyres de bálsam qui puja
Caragolantse en los ayres:

La sanch de Jesús se fon
En essencia inmaculada,
Lo seu ull dins una estrella
Ab l'ull del Etern s'encuantra.

En tot l'ample de la terra
Plou dolcísima rosada,
Y al fill Juseph y María
En éxtasis contemplavan.

Caseta de Nazaret
Hon tot lo cel habitava...
Jesús, María, Juseph,
Un reconet per posada!

II

—«Dexa la feyna que feyas,
Fill de Davit que m'ets pare;
La feyna qu'ara voldria
De mon pare es comanada.

De llenyam del millor cedre
Me'n has de fer una casa;
Solament pots ferla tu,
Tu que sustentas ma mare.

Ha de ser una caseta
Que las gents a pler hi capian;
Totes les animes bones
Hi voldrán tenir estatje.

La caritat dins sa llar
Hi cremará sa flamada,
Y tots los consols del mon
Hi vendrán á agombarse.

Ab son foch tornarà pura
Dels fills d'Adam la pregaria;
La pregaria y el treball
Hi durán del cel la mayna

Hi ferás alberch pels órfens,
Per les mares desolades,
Pels pobrets sens més herencia
Que ses mans, talers y aradres:

També pels richs de la terra
Hi farás una ampla sala,
Per quant cerquin arrecés
En lo buf de la desgracia.

Hi ferás un gran hospici
Per tots los malalts de l'ànima,
Y un alberjó de refugi
Per los que'l mon desampara

Fesme la casa, Juseph,
Y fesla ben reforçada;
Tots los vents de descrescencia
S'iritarrán per tomarla;

Pósahi dobles fonaments

De saviesa y d'esperansa,
Pósahi per columna mestra
Del treball la virtut santa;

En ses parets has d'escriure
Del sagrat llibre les máximes,
Y de relleu entre y entre
Exemples dels patriarcas;

Ab gafes de ferro verge
Clourás fort ses postissades,
Ab ferro del sacrifici
Que l'amor propi enmortalla.

L'esperit de la familia,
L'esperit de l'amor caste,
Per sempre el teu esperit
En ella vull que romanga.

Perque mir al cel qui hi visca,
No li posarás teulada;
Plujes del cel que hi plourán
Serán sols plujes de Gracia.

Tu n'has de ser lo claver,
Lo claver d'aquesta casa;
A ningú nat qui'n demani,
No li negues l'hostelatje.

Fesme la casa Juseph:
Posahi en la portalada
Aquexa creu qu'ara he feta;
Y quan l'hajas acabada,

Tu hi regarás la suor,
María las seues llágrimes,
Jo hi escamparé ma sanch
Y vida eterna mon Pare.»—

Quant callá el bon Jesuset,
María y Juseph ploravan;
Les estrelles se ponían,
Y en el mon naxía l'auba.

III

La casa fou ben finida,
Ab lo treball per pilastre,
Per fonaments les virtuts,
Per corona la creu santa.

La casa n'era bell símbol
De la familia cristiana,
Hon tots los consols del mon
Son venguts á agombarse.

Sols dins ella es pare l'home,
Dins ella la dona es mare,
Hi ha fills qu'eix nom merexen
Y filles que son com àngels.

Dins ella el rey es humil,
Dins ella es digna l'esclava,
Dins ella el senyor de terres
Es germá del jay qui capta.

Tots los vents la sempentejan,

Des que fou feta fins ara;
Tots los vents la sempentejan,
Cap dels vents la podrà abatre.

Tots los sants que del cel gosan
Han volgut tenirhi estatje,
Y Sent Juseph té la clau
Té la clau qui hi dona entrada.

Pare sant, del treball mestre,
Conductor de la pregaria,
De treballar á tota hora
Y pregar ensems mostraume.

Ab lo pensament en Deu
Vuy fer la fexuga tasca
Qu' ell me senyá, en la caseta
Hon tot lo cel s' enmiralla.

Pare sant qui 'n sou custodi,
Quant la mort vengué enujada
A dexar mos infants orfes
Vos los tornareu sa mare.

Quant retorni per revenja
A dexarlos sense pares...
¡Jesús, María, Juseph,
Un recó per la meynada!

THOMÁS FORTEZA.

SERMÓ DE SANT PERE GONZALEZ TELMO

Predicat per l'ltre. Sr. Magistral de la S. I. C. de Tuy, don Antoni Cerviño, ab motiu del primer Certámen dels Jochs Florals gallegos celebrats en la mateixa ciutat lo día 24 de Juny del present any de 1891.

(Continuació)

En mitx de las desgracias ab que 'ls homens s' empenyaren en afligir á eix tros hermosíssim de la terra espanyola, ahont hem obert los ulls á la llum, l' enteniment á la fe y 'l cor á la vida, volgué la Providencia sembrarhi tresors que 'ns envejan los pobles que 's tenen per mes cults, y que no son, potser, sino mes inflats y presumptuosos.

Si las naciones y 'ls pobles, brancas tal volta degeneradas y enneullidas de nostra rassa, 'ns desprecia- ren un dia per resignats y soferts, si be altius sempre davant del honor ofés y la honra maculada, Deu ha volgut concedirnos, entre las moltas que engarlandan nostra historia, duas glorias, superiors á qualsevol altra, duas glorias que 'ns omplirán sempre de llegítim orgull y que no poden disputarnos nostres rencorosos enemichs. No tinch necessitat d' anomenarlas, senyors, porque tots las conxeu, tots sabeu com brillan, sense nuvols y sense porta, en los cels esplendorosos de nostra pátria, duas tombas que, en comptes de dol, las cobreix un mantell d' alegría, en lloch de sombras las rodeja un nimbo de llum, semblant á las aureolas que cenyexen lo front dels benaventurats. Y eixas tombas enclouen las cendras de dos héroes, y aquets héroes farán sempre immortal á Galicia, porque

á tot arreu serán invocats y 's pronunciarán ab amor y veneració 'ls noms de Santiago y Sant Pere Gonzalez Telmo. Los recorts d' abdós personatjes van plegats ab duas grans manifestacions de la naturalesa, com si Deu volgués perpetuarlos en ella, ja evocant lo nom del primer al fer esclatar lo Tro, que promulgá la primera lley en los cimats del Sinaí, ja colcant dessobre del mástil estellat lo signe que retorna al infelís navegant la esperança y la calma als mars revolts, com en grata y dolsa memoria del segon.

Sant Jaume, senyors, lo deixeble predilecte del Tabor y Getsemaní, vindrá á descansar en son sepulcre en aquesta terra benehida, després que ab sa paraula obrá la completa conversió d' Espanya á la fe del Crucificat; porque solament aquí trobá una terra digna d' abrigar son cos santificat, sols Galicia era digna de possehir sos restos venerables. Telmo, un nou Sant Pau per sa admirable conversió, per son geni ardent y emprendedor, emparentat ab aquells campions que á los Navas, á Sevilla y á Córdoba y en cent combats enlayraren l' estandart de la Creu contra 'l poder de la Mitja lluna, y rendiren enfront dels penons de la pátria la ensenya del colós mussulmá, cercá igualment sa tomba en terra gallega, volgué reposar també prop de nostras llars, á la sombra d' aquestas voltas, iluminadas pel sol d' Orient, al sortir, carregat de rosada, de entre las ayguas del Mediterrá, y enfonsarse, afadigat de sa carrera, en las onas del Atlántich.

Sembla, tot llegint la historia, que 'l propósit dels homens d' altrás comarcas menys afavoridas fou apetitar, rebaxar y deprimir á Galicia; mes lo designi de Deu, ben be 's veu, senyors, fou glorificarla y enaltirla sobre tots los pobles y naciones, no sols per la benignitat de son clima, la fertilitat de sos camps, la esplendidés de son territori, la hermosura de sos rius, la exhuberancia de sos boschs y la transparencia de sos cels y de sos mars, sino mes encara concedintli dos apóstols que dilatessen y perpetuessen sa celebrat y son renom per tots los ámbits de la terra. Sant Jaume atraurá vers sa tomba, en peregrinació constant, als pobles mes llunyans, que se 'n durán com recort á sas llars, no sols los favors lograts sobre eixa tomba, sino 'l del pays ahont han vingut á doblar los genolls, en compliment de sos desitjos. Telmo será invocat en las cinch parts del mon, y al pronunciar aquest nom, volará la fe de sos devots fins á aquest temple, fins á aquesta ciutat, fins á aquestas foscas y pacíficas poblacions que oíren la veu del héroe y rebéren de sos llavis moribonds la promesa de que jamay serian ferits per los flagells que assotan á altrás regions. ¡Benehit sia, donchs, lo Senyor que 's compadí de nosaltres y 'ns feu gloriosos entre nostres enemichs! Benehit sia nostre Deu que 'ns redimí del oprobí y feu cantar nostras grandesas als matexos que insultaren nostra virtut y despreciaren nostra hidalguia! *Benedictus Deus in sanctis suis.*

Telmo, senyors, lo segon apóstol de Galicia (perque no fou sols missioner d' eixos vilatjes), Telmo, lo benefactor d' aquesta regió, fou gran desde son bressol, porque gran havia d' esser sa missió, y gran lo poble en que havia de ferse gloriós é immortal.

Rassa d' héroes era sa rassa, que lluytant sempre

sota 'l penó de la Creu, oferí sa sanch en los camps de combat per la redempció d' Espanya; rassa d' aquells héroes que en las Navas de Tolosa feren mossegar la pols al terrible alarb, y á Córdoba y á Sevilla seguían lo gloriós penó de Ferrán III, quins acertats consells é indomable valor dirigía aquell á qui avuy dediquém aquexas y aquestas alegrías de cors agrahts.

Telmo vegé obrirse davant seu la via dels honors, sembrada de rosas y fertil en triompfs, si be deguts á sos brillants talents y recomenables qualitats d' ingeni é ilustració; y pujá, pujá, senyors, en la flor de sos anys, quan las ilusions rodejan lo front y trastornan lo cor, fins lo mes enlayrat setial en lo capitol de Palencia; y al veures jove y rich, á tal alsada, volgué fer abarany de sa dignitat y enlluernar ab sa brillant posició á un públich sempre disposat á aplaudir als insensats. Allí l' esperava Deu, en lo camí d' aquell Damasch, quan mes boig menava fogós corcer en los passeigs mes concorreguts d' aquella ciutat, per demostrarli la vanitat de las alegrías mundanas y ferli mirar lo cel, ahont tal volta s' hi camina obscur y humiliat, pero ahont s' hi arriba gloriós y triomfant, engarlandat lo front ab los trofeus de mil victorias y cobert ab l' aplaudiment de eternas bendiccions. Com Pau, se vegé tirat á terra y en lloch de las adulacions y lloansas que havia escoltat poch temps avans, va sentir las mes denigrants burlas á sa persona, burlas que enllumenaren ab un cop de llum sa rahó obsecada, fentli compendrer lo errat que vá l' home que segueix al mon en sas inconstancias y á las passions en sos deliris. Y d' allí matex, tacat en sos preciosos vestits, s' aixeca ja nou en sos intents y transformat en sas resolucions.

No 'l busqueu ja, senyors, entre 'ls nobles y cortesans de son oncle, célebre y respectat bisbe d' aquella seu ilustre, ni en los setials d' aquell magnífich Capítol. La cadira del Degá de Palencia está vuyda; lo fill de Telm Pérez y Gontroda ha renunciat als honors del mon, atribut de sos ascendents, per formarse glories mes durables y lloers perdurables en las gestas de la humanitat penitent. Lo Degá es ara un humil novici, que de la foscor del Claustre sortirá, com un profeta del desert, per anunciar los judicis de Deu per tota la regió que s' extén desde 'ls Pirineus fins al Duero y Minyo, desde 'l Gualquivir fins á las platjas del Atlántich. Ell travessarà com un estel per dirigir los consells del rey Ferrán en lo siti de Sevilla, y apareixerá de sopte, com una exhalació, en aquestas montanyas y en aquestas valls per animarlas ab sa veu, edificarlas ab sas virtuts y escampar per totas parts lo benestar material y moral ab las iniciatives de sa caritat.

No vaig, senyors, á referir sa historia. ¿Quí no la ha sentit mil vegadas? ¿Quí no coneix los paratges qu' encara conservan las petjadas de sos passos? No hi ha ciutat ni vilatge á Galicia que no pugui senyalar un vestigi de sa presencia. Desde 'l naixement fins á la desembocadura del Minyo, desde l' un al altre confi de nostra regió, hi ha recorts y tradicions de sos treballs y beneficis: que al mateix temps que ab sas paraulas y doctrina enllumenava las inteligencias y ab sas virtuts y exemples captivava 'ls cors, obría als pobles vias de civilisació y de progrés, posantlos en

comunicació y tracte per medi d' eixos ponts que jauhen uns en runas y resisteixen altres lo constant copejar dels segles, sense que una má protectora s' interessi en conservarlos, si no com un recort del héroe, al menys com un monument de nostra antiga historia.

Los homes desapareixen, pero las institucions perseveran, sempre y quan tinguin ellas segur fonament y base sólida en la veritat y en la justicia. Lo nom de Telm passaria, senyors, si no fos mes que un home vulgar, si sa figura pogués per un moment confondre ab las raquítics figuras que apareixen y desapareixen en certas épocas agitadas de la historia; figuras sense virtuts y sense mérits, pero á las quals l' aura popular coloca bastantas vegadas sobre pedestals d' arena, que s' enrunan avans de que una lleugera bufada las congoi en sos fonaments. Nostre héroe no era una institució, pero es una d' aquelles figuras que 's destacan en las gestas de la humanitat, y que, com las institucions seculars, s' arrelan mes com mes vellas se fan, é inspiran major respecte y carinyo com mes anys passen sobre sa venerable testa.

(Continuará).

MOVIMENT REGIONALISTA

Diumenje, dia 6 del corrent, y antivigilia de la Festa Major, va celebrarse á Olot la festa solemne de repartició dels premis del Certámen Literari que promou y organisa 'l valent Centre Catalanista de la anomenada vila.

Lo Teatre Principal, ahont tingué lloch la cerimonia, estava decorat ab riquesa, revelant la má d' experts artistas. La concurrencia era molt nombrosa, abundant en damas y senyoretas elegantment vestidas, y contenía lo mes granat de la població y de la lluhida colonia de barcelonins que allá estiueja.

Desclós lo plech que contenía 'l nom del poeta guanyador de la *Flor Natural*, fou proclamat lo Sr. Franquet y Serra, distingit escriptor catalanista de Girona, qui passá á fer ofrena de la Flor á la senyora donya Maria Rosselló de Tirreiro, filla del ilustre poeta mallorquí D. Geroni Rosselló, y esposa del metge del batalló de guarnició á Olot.

La Reyna de la Festa, que vestía un preciós trajo y portava ab molt garbo la mantellina blanca, passá á ocupar son setial d' honor entre 'ls acorts de la música y 'ls aplausos de la concurrencia. Feya molt bon efecte un minyó, vestit á faysó de patge, que estava al servey de la Reyna, per posar en sas mans los premis que anava entregant aquesta als guanyadors.

Obtingueren premi 'ls senyors Franquet (ja citat); don Ramón Masifern, de la Bisbal; don Francesch Ubach y Vinyeta; don Bernat Fargas, jove estudiant del Seminari de Vich; don Joseph Franquesa y Gomís; y don Pere Oró y Plá.

Guanyaren accéssits la senyoreta donya Trinitat Aldrich y de Pagés—ne guanyá dos—; don Francesch Ubach y Vinyeta; don Pere de Cots; don Manel Rocamora; don Jaume Novellas; don Miquel Victoriá Amer, y don Joseph Prats y Serra.

La lectura de las poesías, encargada á lectores ben experts, despertá l' entussiasme del públich.

Nostre company Verdaguer que, per retrás del tren de Sant Joan, arribá ja comensada la festa, pronunciá, abans d' acabarse aquesta, 'l parlament que, á instància d' alguns amichs, insertám en aquest número, pres lo mes aproximadament possible de las notas de que va servirse.

Lo President de la Junta organizadora del Certámen senyor Soler, llegí un discurs de gracias de conceptes bellíssims y de forma sumament catalana, que esperém poder publicar en lo próxim número.

La impressió de la festa era tant agradable que 's trobá massa curta, ab tot y que 's llegiren las composicions distingidas ab accéssits. Y 's vèya l' entussiasme en las fesomías dels concurrents y la satisfacció en la de las distingidas personas mes interessadas en la festa com lo senyor Vayreda, don Geroni Rosselló, que ocupava un lloch en la presidencia, lo senyor Saderra, lo senyor Bassols... en fi las personas mes ilustradas d' aquella comarca, que n' es tant abundosa.

Y, donchs, per molts anys!

..

Se diu que están fentse treballs per organizar un Centre Catalanista en la vehina é important població de Sant Andreu de Palomar. Com en ella conta nostra causa ab joves é ilustradíssims defensors, esperém que no será infundada aquesta bona nova.

..

Lo Diumenje passat celebrá altra de sas concorreudas vetlladas de propaganda la cada dia mes important associació lo «Foment Catalanista».

Se llegiren varias poesías y treballs en prosa, y després lo jove y entussiasa catalanista don Davit Ferrer y Vallés, feu us de la paraula.

Comensá explicant perquè ell era catalanista y digué que á mes de veurer eixa idea de la pátria, apoyantse ab las tradicions históricas, dret y llengua de Catalunya, ho era també y creya que tot aquell que pensés com ell ho tindria qu' esser, porque es la única idea que avuy dia te verdaders y sincers adeptes y porque es també sens dubte la mes avansada y nova que existir puga.

Ab periodos eloquents digué qu' es precis que 'l catalanisme realise mes fets práctichs, y no gaste paraulas en vá.

Explicá després la classe de governants que tením avuy, y 'l perquè 'ns governan, sense tenir aptitud per ferho.

Criticá á tots los polítichs, fixantse en lo torn pacífich ab que 's partexen lo poder lo lliberal y 'l conservador.

Feu varias y atinadas observacions sobre la unitat d' Espanya y de la manera com se pot portar á cap, essent ab regionalisme de la única manera que 's podría obtindre la verdadera unió espanyola, á mes d' esser també sols ab lo plantejament d' eixa idea, que pot darse la llibertat al poble.

Examiná la qüestió social, planyentse del estat de degeneració é indiferentisme, per una part que la societat d' avuy dia guarda per l' idea que com la del catalanisme, pot portar lo benestar del pays; y per altre de las utopias que declarantse emancipadoras del obrer volen transformar á la humanitat; digué, es precis fer obrir los ulls als primers y desenganyar los segons, ab lo que 's logrará la moralitat y la instrucció.

Acabá encoratjant á tots los socis del Foment á prosseguir en la empresa comensada, dihent que ben fermes y ab alta veu hem de proclamar arreu las sanitas doctrinas del catalanisme.

Forts picaments de mans y corals felicitacions, obtingué 'l senyor Ferrer al acabar sa peroració.

..

Nostre company *Lo Somatent*, de Reus, ha publicat en lo número corresponent al dia 11 d' aqueix mes, una alocució de la Redacció, commemorant aquella diada, que es en la que 's posá terme al horrorós siti de Barcelona, en 1714.

..

La nit del dijous al divendres darrer morí víctima d' una malaltia de dos anys, l' inspirat poeta llenguadociá August Fourés, entussiasa defensor y propagande de la renaixensa del Llenguadoch. E. P. D.

..

Lo concert que celebrá la societat coral «Euterpe», 'l diumenje últim obtingué un falaguer y franch éxit.

La composició *Los Nets dels Almogàvers*, tingué en part que repetir-se tres cops, á fi d' acallar los aplausos y 'ls crits d' entussiasme dels concurrents.

Lo dia 24 del corrent mes, festivitat de la Mare de Deu de la Mercé, 's celebrarà l' últim concert de la temporada, que será á benefici del director de la societat d' «Euterpe» Joan Goula (fill), en lo que per deferencia á dita associació hi pendrán part varis distingits artistes.

..

De *Lo Catalanista*, de Sabadell:

«Mereix lo nostre més entussiasa aplauso la conducta que de pochihs días á aquesta part s' ha comensat á observar en la escola de noyas que corre á càrrech de las Germanas de la Caritat, en lo benéfich establiment de nostre Hospital.

Ab un criteri altament llògich, ditas Germanas han regonegut que las noyas catalanas devian saber llegir correctament la llengua que parlan y que han après dels llavis de la mare al venir á la vida; per tal motiu los hi ha sigut entregat pera sa lectura un llibre, titolat *Elocuencia Catalana*, ahont s' hi llegeixen escullits fragments en prosa y vers, dels més distingits poetas y escriptors de nostra Catalunya.

Aquesta conducta deuria ésser imitada en tots los colegis axis de noys com de noyas, ab lo qual s' evitarián cassos tan ridícols com lo que succehí quan se

doná á llegir á la primera noya la *Elocuencia Catalana*, que duas de las Germanas de la Caritat, castellanas, que fa pochs dias han entrat en dita Santa Casa s'extranyaren moltíssim al observar que la noya catalana, trobava dificultats en la lectura del llibre en catalá, sabent llegir correctament en llengua castellana.

Repetim l'aplauso y recomaném á aquelles escoles de nostra ciutat ahont está terminantment prohibit lo catalá, que aprenguin la elocuentíssima lliçó que acaban de donárlshi las Germanas de la Casa de Caritat.»

..

En lo *Diario de Cataluña*, llegim que á Ripoll se tracta d'organisar un Centre Catalá. Nos alegrarém de que resulte certa la noticia.

..

Lo Jurat dels Jochs Florals que 's celebrarán á Carpentras, en celebració del centenar de la unió d'aquest comtat á la Fransa, ha concedit lo gran premi d'honor á un llibre que hi ha enviat l'ex-Emperador D. Pere II del Brasil, en que tracta de las poesías hebraico-provenzals del ritual israelita.

Diu en lo prólech l'ex-Emperador: «Com á antich aymador del felibrige, he emprés la publicació d'eixos fragments hebraich-provenzals que oferexo á la associació felibrenca ab ocasió de las grans festas del centenar d'aquesta tardor.»

CORREU NACIONAL

En Canalejas ha volgut també fer lo paper de *ilustre*, y ha permés que l'*interviewés* un redactor de un periódich de Paris, *L' Eclair*. Nostre ilustre, segons aquell periódich, feu algunas manifestacions saladíssimas, mes heus aquí que axís que en Canalejas se las ha vistas en lletras de motllo, per haver sigut mal interpretat, ó per penediment, tot s'ha sulfurat, afirmant que ell may havia dit lo que li atribuhex la diari francès.

Lo cas no es nou. Aquí ja es usual veurer als politichs fer manifestacions y protestant d'haverlas fetas, de lo que 's desprén que 'ls periodistas que 'ls *interviewan* ó son molt curts de gambals ó tenen las orelles á llossar. Y es lo bo que axó succehex unicament als politichs de nostre pays. Mes axó precisament y lo poch que conexém del ofici de periodistas que exercim, y además un xich de conexement del caracter dels politichs castellans, nos fan concebre una explicació bastant admissible del fet.

Ja es sabut: lo fort de nostres politichs castellans es la eloqüència; son mestres en l'art de la paraula; tant, que es sa única preocupació; l'objecte de tots sos afanys, es lo garlar bé. Per axó enrahonan tant y fan tan poch, si es que fan res, excepció feta de explotar lo pays, que realment ja es feyna de major excepció.

Comprobació de nostre assert es lo que un dia, sense cap protesta, digué un diputat per Catalunya, en plenas Corts, als restants pares de la pátria: *Aquí gana una cartera* (de ministre), *quien pronuncia un buen discurso...*

Concedintho tot á la eloqüència, es natural que quan se tracta d'un assumpto sobre 'l que no han pogut rumiar, deuen refiar-se de la inspiració de moment. Tal ha de succehirlos en un *interview*. ¿Y qui sab lo que diu, mentres está inspirat, ni se 'n recorda després? Veusaquí com lo periodista, que no necessita de inspiració pera pendrer notas, haurá entés be, y no obstant no interpreta be al *inspirat* que volia dirlihi qualsevulla altra cosa, excepció feta de lo que li ha dit.

No afirmarém que axó hagi passat al senyor Canalejas ab lo redactor de *L' Eclair*, mes sí que, segons lo primer, en lo escrit del periodista, ab prou feynas hi ha res de veritat. Y axó que era un *interview* substanciós en que 's feyan judicis molt especials sobre las institucions espanyolas y altres extrems per demés importants.

Los ministros continuan tan descansadets, estiuhejant, salvo 'l de la guerra, entretingut en estudiar la manera de que pugám fer cara á las contingencias que 'ns pujan ocasionar, si esclatés, la conflagració europea, y, segons se diu, á cubrir, en tal cas, la frontera de soldats. Aquesta noticia, la de que 's tracta de movilisar algunas reservas, y finalment la de que s'han pres precaucions militars per por de que 's torbés la pau interior, han sigut los principals assumptos que han dat materia de que parlar als periodichs y als desvagats. Y las han estiradas tant que ja no serveixen per res. ¡Llástima que hagi sigut una mentida alló de la partida en armas que 's deya s'havía axecat en la provincia de Girona! Allavoras sí que las precaucions militars haurían estat en son punt y hauríam pogut garlar á mes y millor!

Seguex en peu lo conflicte de La Coruña, promogut per alló del ranxo, que ocasioná las còndemnas á mort d'un cabo, y á cadena perpétua, de un periodista. Veritat que 'l cabo ha sigut indultat y lo periodista 's passeja tan tranquil, mes prengué cartas fins á cert punt, en lo assumpto, lo ajuntament de la població y axó ha donat lloch á que fos suspés per orde governativa y á que 's nombrés un ajuntament nou, de real orde. Mes se dona 'l cas que las personas designadas pera tal càrrech no 'l volen acceptar.

Poca cosa mes hi ha de que parlar. En Sagasta seguex per Castella la vella celebrant ápatz y pronunciant discursos polítichs; en Pi y Margall fa propaganda per Asturias, é igual tasca realisan altres polítichs per altrs regions. No s'ha resolt encara la qüestió del No-guerra Pallaresa, si be hi han impressions mes optimistas. Las que son mes pessimistas cada dia son las que ha produhit lo tractat de comers entre las Antillas espanyolas y los Estats Units. De tota Espanya s'axecá un clam contra tal tractat. No hi ha una persona que l'aboni fora de sos autors. Quan los lectors de *LA VEU* llegixin aquestas ratllas, s'estará celebrant á Barcelona lo gran meeting de protesta organísat per lo Foment del Treball Nacional. Vaja, que 'l senyor Cánovas

se va demostrant un proteccionista *comme il faut*. Be que quan va afirmar que ho era, pensaria que lo que convenia era estar eloquent y ho concedí tot á la inspiració del instant.—X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Lo temporal d'aygua que 'l divendres de la setmana passada descarregá pel camp de Tarragona, se 'n dugué bona part de la cullita de las avellanas, particularment en los termes de La Selva, Aleixar, Almosa, Constantí y Vilallonga.

Durant lo mes d'Agost ha aumentat en lo Vendrell lo moviment del comerç de vins. Alguns exportadors se preparan á fer envíos á Cuba y altres punts d'América.

En un colega de Vilanova y Geltrú llegim que 'l dimecres de la altra setmana sortí ab direcció á Barcelona y Tortosa, la senyoreta donya Maria del Carme Coroleu y Moragas, filla del il·lustrat historiador y distingit escriptor públich D. Joseph Coroleu, que va á la última de las poblacions citadas, per ingressar en lo noviciat de las Monjas de la companyia de Santa Teresa de Jesús.

Ab lo títol de *El Anunciador Vallense*, ha comensat á publicar-se á Valls un setmanari que, diu, se dedicarà á la defensa dels interessos de la Agricultura, de la Industria y del Comerç, y á treballar per la extinció en aquella comarca de totes las il·luytas polítiques y de personalitat. Si aixís ho fa, lo tindrem per bon company de nostra causa.

En la reunió que las comissions y delegacions dels pobles de la comarca celebraren diumenje á Mullerusa, acordaren celebrar lo meeting á favor del ferrocarril de Noguera-Pallaresa, en lo matí d'avuy, oferintne la presidencia á la Junta de Defensa.

Desde fan alguns días es á Barcelona 'l R. P. Gallí, prior general de la Orde dels Frares Carmelitas descalços. Sembla que l'objecte de son viatge es la fundació en aquesta ciutat d'un convent de la insigne Orde.

Segons comunicá á sos lectors nostre colega lo *Diario de Barcelona*, á son Director, D. Joan Mañé y Flaquer, ha hagut de practicárseli una delicada operació, que ha tingut un resultat felicíssim per la salut del il·lustre pacient.

Nos n'alegrém de debó.

Lo tren especial que conduhirá fins á la frontera

francesa als peregrins que van á visitar la tomba de Sant Lluís, á Roma, 's parará en las estacions de Sant Andreu de Palomar, Granollers, Empalme, Girona, Figueras y Port-Bou.

Diuen que á Berga s'ha descobert un nou mener de carbó de pedra que aviat comensará á explotarse.

En una de las darreras sessions celebradas per la Comissió provincial de monuments històrics y artístics de Girona, lo vocal don Joaquim Botet y Sisó doná compte d'haver trobat en un puig del terme de Lloret de Mar, un monument sepulcral romá.

De *Lo Somatent*, de Reus, del dia 6 del corrent. «Procedent de Barcelona arribá á las sis de la tarde d'ahir á aquesta ciutat nostre amic lo distingit novelista tarragoní don Joseph Pin y Soler.

Acudiren á la estació dels Directes alguns de sos amichs y admiradors pera donarli la benvinguda.

Lo senyor Pin y Soler ha vingut pera assistir á la excursió al Ebro que han de realisar avuy alguns individus de la Associació Catalanista.

Per lo mateix fi es esperat aquest dematí l'arquitecte barceloní don Lluís Domenech.»

De *L' Olotí*:

«En la exposició de Bellas Arts hi ha cada día extraordinaria concurrencia haventse ja venut varias obras, ans de destinarse 'l productes dels lots á premiar los esforços dels artistes. Recordém als Srs. Llimona, Vayreda, Barrau, Berga y Boada, y Domenge, á las senyoretas Artigas, Castanys, Mas de Xeixás y Solé, algunas de quals obras portan lo rótul de venut.

Vista la animació que s'observa, y 'l moviment artístich que 's nota en esta vila, sembla que alguns artistes de la mateixa y de fora tractan de acudir al ajuntament al objecte de demanar que cedeixi lloch apropiat pera comensar un museo municipal, que en pochos anys seria fornit d'obras artístiques y donaria gran importancia á nostra vila.

Nos alegrarém moltíssim de que l'idea se realisi.»

Al objecte de continuar en nostres arxius los estudis que está fent sobre la guerra de Catalunya en temps de Felip IV, arribá 'l dimecres á esta capital lo distingit académich de la Historia y compatrici nostre don Celestí Pujol y Camps.

Avuy se celebrarà en lo Teatre Principal lo meeting de protesta contra 'l Tractat de Comerç entre Espanya y 'ls Estats Units. Ademés del President del Foment de la Producció Nacional, parlarán distingits y coneguts oradors, en representació d'importantes corporacions. En nom de la «Lliga de Catalunya» parlará don Ferrán Alsina.